

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувача ступеня доктора філософії Антоноюка Дмитра Ігоровича на тему «Легітимаційні аспекти антикорупційного контролю в Україні в умовах глобалізації» за спеціальністю 052 Політологія

1. Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт Університету.

Дисертаційна робота присвячена актуальній проблемі вивчення сутності й місця антикорупційного контролю в процесі легітимації публічної влади в Україні в умовах глобалізації. Отримання Україною членства в Європейському Союзі та у складі НАТО багато в чому залежить від правильних дій та рішень вітчизняної публічної влади на виконання умов вступу, серед яких протидія корупції набуває першочергового значення. Дотримання визначеного змінами до Конституції України в 2019 році євроінтеграційного курсу неможливе без легітимності української влади як з боку власного народу, так і міжнародної спільноти.

З початком активної фази російсько-української війни постала гостра потреба в колективних діях, необхідних для захисту державного суверенітету. Розрізненість і відсутність взаємодовіри в цей час, породженої корупційними зловживаннями в органах влади, зумовлює послаблення обороноздатності України та ставить під загрозу не лише євроінтеграційні перспективи, але й існування України як держави. Саме на вирішення цих проблем і спрямовано дисертаційну роботу, опрацювання теми якої має високу наукову актуальність та велику практичну значущість для подальшого розвитку системи антикорупційного контролю в Україні.

Дисертаційне дослідження виконане в межах комплексної науково-дослідної теми «Держава і суспільство: напрямки та політичні механізми взаємодії» (номер державної реєстрації 0114U003500), що розробляється кафедрою політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є здійснення комплексного дослідження легітимаційного потенціалу механізму антикорупційного контролю в умовах глобалізації. Для досягнення зазначеної мети були сформульовані наступні дослідницькі завдання:

- визначити теоретико-методологічні засади дослідження антикорупційного контролю в легітимаційних процесах у контексті глобалізації;

- виокремити правові та політичні основи антикорупційного контролю як механізму легітимації влади в Україні в умовах європейської інтеграції;

- проаналізувати особливості антикорупційного контролю як чинники делегітимації влади в Україні;

- проаналізувати роль антикорупційного контролю у формуванні довіри громадян до інститутів влади;

- дослідити легітимаційний потенціал інститутів громадянського суспільства в механізмі антикорупційного контролю в Україні.

Об'єкт дослідження – формування та реалізація політики протидії корупції в Україні в контексті глобалізаційних та євроінтеграційних процесів.

Предметом дослідження – легітимаційні аспекти антикорупційного контролю як механізму протидії корупції в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення мети та завдань дисертаційного дослідження використано такі методи: метод системного аналізу, який дозволив детально розглянути взаємозв'язок та взаємовплив елементів механізму антикорупційного контролю; порівняльний метод, який дав змогу порівняти моделі механізму протидії корупції в Україні та за кордоном, для євроінтеграції України та в умовах глобалізації; інституційний підхід зумовив цілісне дослідження інститутів, які беруть участь у функціонуванні системи антикорупційного контролю та інститутів громадянського суспільства; методи математичного аналізу дали можливість дослідити напрацьовані міжнародними організаціями кількісні показники (індекси) сприйняття корупції, демократії, громадської доброчесності та з метою визначення чинників, що уповільнюють

розвиток антикорупційного контролю; метод моделювання використано для побудови моделей взаємодії інститутів громадянського суспільства та антикорупційних органів у контексті запобігання й протидії корупції.

Для здійснення дослідження було використано низку загальнонаукових методів: під час формулювання висновків та пропозицій щодо вдосконалення функціонування антикорупційного контролю використано метод аналізу та синтезу; за допомогою методу індукції проаналізовано суб'єкти та явища, що складають основу механізму антикорупційного контролю, їх місце, роль, функціональний потенціал щодо протидії корупції; натомість метод дедукції застосовується під час дослідження критеріїв легітимації влади на локальному рівні, завдяки чому здійснюється їх поділ на внутрішні й зовнішні; застосування методу абстрагування у дисертаційному дослідженні передбачає формування пропозицій з удосконалення антикорупційного контролю в Україні, створення його сталої моделі, яка буде ефективною як у воєнний, так і в мирний час.

2. Формулювання наукового завдання, нове розв'язання якого отримано в дисертації.

Дисертацію Антонюка Д. І. присвячено комплексному дослідженню легітимаційних аспектів антикорупційного контролю в Україні в умовах глобалізації. У ході дослідження визначено науково-теоретичні підходи до визначення сутності поняття «антикорупційний контроль»; комплексний підхід до розуміння взаємозв'язку між поняттями антикорупційного контролю, ефективністю влади, верховенством права, демократією, підзвітністю та політичною участю, який дозволяє виробити стратегію удосконалення механізму антикорупційного контролю; модель механізму антикорупційного контролю на регіональному рівні, що базується на взаємодії «влада – суспільство», кожен із суб'єктів якого поступово включається/залучається у відповідний етап його реалізації; критерії легітимації влади на локальному рівні політики, де чільне місце займають інструменти контролю за місцевою владою та активна політична участь.

Окрім цього набули подальшого розвитку концептуальні підходи до визначення функцій механізму антикорупційного контролю, які полягають у превентивному передбаченні або ж виявленні корупційних ризиків в політичній системі, особливо в період активної фази російсько-української війни, подальшій розробці методів/заходів їх попередження чи усунення/запобігання.

3. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна

Наукова новизна отриманих результатів полягає в удосконаленні теоретико-методологічних засад та розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення функціонування механізму антикорупційного контролю в Україні в умовах глобалізації, зокрема запропоновано класифікацію типів антикорупційної риторики як дієвого інструменту отримання перемоги у виборчому процесі, проте необхідного складника антикорупційного контролю. Виокремлено три види антикорупційної риторики:

1. *Конструктивну*, яка полягає у ініціюванні заходів мінімізації корупції, зокрема шляхом пропозиції відповідних рішень.

2. *Емоційну*, що базується на дискредитації політичних опонентів шляхом представлення виборцям фактів корупції за їх участю.

3. *Змішаний* тип, який об'єднує властивості двох попередніх.

удосконалено:

– науково-теоретичні підходи до визначення сутності поняття «антикорупційний контроль» в частині обґрунтування доцільності його тлумачення як: комплексу взаємопов'язаних заходів щодо обмеження та стимулювання дій суб'єктів політичної влади відповідно до функцій, повноважень задля забезпечення сприятливого існування суспільства, що включає організаційну здатність політичних інститутів, громадян та інститутів громадянського суспільства на різних рівнях – від глобального до локального – до протидії корупційним правопорушенням. Такий підхід вказує на системний характер антикорупційного контролю, дотримання якого сприяє формуванню легітимності політичної влади;

– комплексний підхід до розуміння взаємозв'язку між поняттями антикорупційного контролю, ефективністю влади, верховенством права, демократією, підзвітністю та політичною участю, що дозволяє виробити стратегію удосконалення механізму антикорупційного контролю;

– механізм антикорупційного контролю на регіональному рівні, що базується на взаємодії «влада – суспільство», кожен із суб'єктів якого поступово залучається до його реалізації;

– критерії легітимації влади на локальному рівні політики, де чільне місце займають інструменти контролю за місцевою владою та активна політична участь. Сукупність цих критеріїв відображає взаємозв'язок між антикорупційним контролем, легітимацією та легітимністю.

набули подальшого розвитку

– концептуальні підходи до визначення функцій механізму антикорупційного контролю, які полягають у превентивному передбаченні або ж виявленні корупційних ризиків в політичній системі, особливо в період активної фази російсько-української війни, подальшій розробці методів їх запобігання. Новація підходу полягає у виявленні слабких сторін чинного механізму та визначенні напрямів його вдосконалення, які б не були настільки явними у мирний час;

– пропозиції щодо подальшого вдосконалення парламентського контролю як одного з інструментів протидії корупції, посадових зловживань та конфлікту інтересів усередині виконавчої гілки влади, що є особливо актуальним під час воєнного стану;

– розуміння ролі антикорупційних міжнародних неурядових організацій і незалежних медіа щодо протидії корупції, базованої на налагодженні співпраці та створенні мереж взаємодії, що значно покращить їх ефективність та результативність.

4. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Обґрунтованість наукових положень дисертаційної роботи Антонюка Д. І. визначається правильністю та коректністю постановки мети і конкретних завдань дослідження, використанням належного методологічного інструментарію дисертаційної роботи, репрезентативністю джерельної бази, яка є доволі широкою, різноплановою та інформаційно насиченою насамперед це використання кількісних показників (індексів), які дозволили сформулювати чітку картину щодо стану протидії корупції, підтримки демократії та громадської участі в країнах-сусідах України, які перебувають у складі Європейського Союзу, з метою визначення ключових недоліків механізму протидії корупції та на їх основі запропонувати пропозиції з їх врегулювання на вітчизняній площині. У дисертації містяться повні та детально доведені наукові результати, які опубліковані у 12 наукових працях.

5. Рівень теоретичної підготовки здобувача, його особистий внесок у розв'язання конкретного наукового завдання. Рівень обізнаності здобувача з результатами наукових досліджень інших учених.

Здобувач показав високий рівень теоретичної підготовки. У кваліфікаційній роботі проаналізовано наявні наукові публікації вітчизняних та зарубіжних авторів, що висвітлюють окремі аспекти досліджуваної проблематики. Здобувач продемонстрував високий рівень обізнаності з працями та науковими дослідженнями представників західної та вітчизняної політичної науки за темою дисертації, а також показано низку нових завдань, що стоять перед державою.

6. Наукове та практичне значення роботи.

Кваліфікаційна робота Антонюка Д. І. має значну наукову та практичну цінність. Отримані дисертантом результати можуть бути використані у науковій роботі професорсько-викладацького складу та студентів і аспірантів. Результати дисертаційного дослідження, його висновки та рекомендації можуть

бути використані суб'єктами політичного процесу та інститутами громадянського суспільства для реалізації антикорупційного контролю за діяльністю органів публічної влади як ефективного легітимаційного механізму в Україні. Також вони можуть бути базою для подальших наукових досліджень політичних процесів у політичному просторі.

7. Використання результатів роботи.

Результати дисертаційного дослідження, його висновки та рекомендації можуть бути використані суб'єктами політичного процесу та інститутами громадянського суспільства для реалізації антикорупційного контролю за діяльністю інститутів влади як ефективного легітимаційного механізму в Україні. До того ж вони можуть бути основою для подальших наукових досліджень політичних процесів.

8. Повнота викладу матеріалів дисертації у публікаціях та особистий внесок здобувачки в публікації.

Результати дисертаційного дослідження Антонюка Д. І., відповідно до п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, висвітлено у:

Наукові праці у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

- 1) Антонюк Д. Антикорупційний контроль: теоретико-методологічні підходи до розуміння та вивчення. *Регіональні студії*. 2020. № 22. С. 5–9.
- 2) Антонюк Д. Основні критерії легітимації публічних органів влади на місцевому рівні. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2020. № 27. С. 135–139.
- 3) Антонюк Д. Проблеми та перспективи діяльності журналістів розслідувачів в контексті протидії корупції у сучасній Україні. *Медіафорум*:

аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент : зб. наук. праць. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2021. Т. 9. С. 159–169.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1) Yuriychuk Y., Antoniuk D. Clientelism in the electoral process as a manifestation political corruption. Case of Ukraine. *Wschód Europy*. 2021. Vol. 7, № 1. P. 101–118.

2) Антонюк Д. Антикорупційні можливості нових освітніх технологій: легітимізаційний аспект. *Education in the post coronavirus world: the place of information and innovative technologies*. 2020. С. 24–30.

3) Антонюк Д. Дотримання умов соціального розвитку суспільства як важлива складова легітимізації влади в Україні в умовах пандемії COVID-19. *Economic and Social-Focused Issues of Modern World, Proceedings of the 3rd International Scientific Conference*. 2020. С. 132–141.

4) Антонюк Д. Легітимізаційні аспекти антикорупційної діяльності неурядових організацій Польщі: досвід для України. *Влада та управління* : зб. наук. праць. Чернівці : Букрек, 2020. Вип. 7. С. 88–98.

5) Юрійчук Є., Антонюк Д. Довіра vs. Корупція: рефлексії влади в умовах пандемії. *Влада та управління* : зб. наук. праць. Чернівці : Букрек, 2021. Вип. 8. С. 119–129.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1) Антонюк Д. Взаємодія «Україна-ЄС» як чинник становлення вітчизняного механізму антикорупційного контролю. *Європейська інтеграція: виклики та перспективи* : зб. матеріалів доп. учасн. Всеукр. студ.-наук. конф. Львів, 2021. С. 46–49.

2) Антонюк Д. Використання громадських online-інструментів як чинник антикорупційного контролю на місцевому рівні: досвід для України. *Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи* : зб.

матеріалів доп. учасн. X Міжнар. наук.-практ. конф. Чернівці : Технодрук, 2020. С. 198–201.

3) Антонюк Д. Електоральний клієнтелізм як прояв політичної корупції в Україні. *Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи* : зб. матеріалів доп. учасн. XI Міжнар. наук.-практ. конф. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. С. 30–33.

4) Юрійчук Є., Антонюк Д. Політична корупція як загроза регіональній безпеці в умовах воєнного стану (на прикладі Чернівецької області). *Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи* : зб. матеріалів доп. учасн. XII Міжнар. наук.-практ. конф. Чернівці : Технодрук, 2022. С. 92–95.

Аналіз наукових праць здобувача, зазначених ним у списку опублікованих праць за темою дисертації, дає достатні підстави для висновку про те, що оприлюднені роботи повністю та адекватно відображають основні положення і висновки дослідження.

На підставі вивчення тексту дисертації здобувача, його наукових праць та Експертного висновку результатів перевірки на академічний плагіат (перевірку здійснено в антиплагіатній інтернет-системі UNICHECK) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

9. Апробація матеріалів дисертації.

Міжнародна наукова конференція «Муніципальні читання імені Антона Кохановського», Чернівці, 14-15 листопада 2019 р.; II Міжнародна науково-практична конференція «Європейська інтеграція України в час нових викликів і загроз», Чернівці, 10 грудня 2019 р.; Міжнародна наукова конференція «Роль інформації та технологій в побудові посткоронавірусного світу», Катовіце, 28-29 вересня 2020 р.; III Міжнародна наукова конференція «Економічні та соціально-орієнтовані питання сучасного світу», Братислава, 17-18 листопада 2020 р.; Міжнародна наукова конференція «Муніципальні читання імені Антона Кохановського», Чернівці, 17-19 листопада 2020 р.; X Міжнародна науково-

практична конференція «Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи», Чернівці, 1 грудня 2020 р.; Всеукраїнська студентська наукова конференція «Європейська інтеграція: виклики та перспективи», Львів, 15 травня 2021 р.; XI Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи», Чернівці, 27 травня 2021 р.; Міжнародна наукова конференція «Муніципальні читання імені Антона Кохановського», Чернівці, 17-18 листопада 2021 р.; XII Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи», Чернівці, 28 червня 2022 р.; XIII Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи», Чернівці, 14 червня 2023 р.

10. Оцінка мови і стилю дисертації.

Текст дисертації Антонюка Д. І. «Легітимаційні аспекти антикорупційного контролю в Україні в умовах глобалізації» підготовлений науковим стилем, державною мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені чітко, ясно, просто, переконливо, що забезпечує доступність та легкість сприйняття. Структура здійсненого дослідження включає анотацію, вступ, 4 розділи, висновки до кожного з розділів, загальні висновки, список використаних джерел та додатки.

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертація Антонюка Д. І. є з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 052 Політологія. Здобувачем повністю виконано освітню та наукову складові освітньо-наукового рівня вищої освіти.

12. Дотримання нормативних вимог щодо оформлення дисертації.

Дисертація Антонюка Д. І. «Легітимаційні аспекти антикорупційного контролю в Україні в умовах глобалізації» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 052 Політологія відповідає вимогам, встановленим «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 431 від 21.03.2022 р.), «Вимогами до оформлення дисертацій», затвердженими Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40.

13. Рекомендація дисертації до захисту.

Дисертаційна робота Антонюка Д. І. «Легітимаційні аспекти антикорупційного контролю в Україні в умовах глобалізації» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 052 Політологія за її актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною постановки та розв'язанням проблем, практичним значенням одержаних результатів відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України №431 від 21.03.2022 р.).

За результатами публічної презентації результатів дисертаційної роботи на засіданні кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича дисертацію Антонюка Д. І. «Легітимаційні аспекти антикорупційного контролю в Україні в умовах глобалізації» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05

Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 052 Політологія.
рекомендовано до захисту в спеціалізованій вченій раді для здобуття ступеня
доктора філософії за спеціальністю 05 Соціальні та поведінкові науки за
спеціальністю 052 Політологія.

14.09.2023 р.

Голова засідання

кафедри політології та державного управління

доктор політичних наук,

професор кафедри політології та державного управління

факультету історії, політології

та міжнародних відносин

Анатолій КРУГЛАШОВ

